

Kantele

taiffa

Suomen Kansan,
sekä Vanhoja että Nykysempiä
Runoja ja Lauluja.

Meljäs Dsa.

Koonnut ja pranttäyttänyt

ELIAS LÖNNROT,
Philosophian Candidati.

H E L S I N K I
Prantätty Waseniuksen luona Vuonna 1831.

*Viel' on virressä vikoa,
Laulussani laittamista;
Vaan empä oikein osoa,
Kun en oo opista ollut,
Käynyt koulukumppalista.*

Imprimatur
C.E.Ekelund
Membrum Coll.Cens. In Fennia

Esipuhe

Neljännän osan runoista ovat *Loihitia, Koiran lumoussanat, Lintuja pyytäissä, Karhun synty, Hukan synty* Kesälahdelta; *Kalman synty, Rakkauden vieroitussanat, Kosian sanat, Jänistä pyytäissä, Karjaa laitumelle laskeissa, Pappi vainajasta* Kitteeltä; *Kateen sanat, Kaloja pyytäisää, Pakkasen synty* Ilomantsista; *Lemmen nosto, Kosiomiehen luku, Myrskyn sanat* Enolta; *Kyykäärmeen synnyt* Pieliseltä; *Lapsensaaajasten sanat, Kettusen toimituksista* Vuokkiniemeltä; *Pistoksen synty* Kesälahelta ja melkein yksillä sanoilla Ilomantsista; *Käärmeen synty* Ilomantsista ja muualtakin; *Hevoson kengittäminen* Rautalammelta Korhosen tekemä; *Juukan lukkarista, Juoniteltu Juukan poika* Juualta (t. Juuvalta); *Juomalauluin* kirjoittajalle Haminan tienoilta.

Alkaissani ensin näitä koottuja runoja pränttiin toimittaa, toivosin minä net mahtuvan viiteen osaan, kukin osa 60 sivun kokoinen; mutta jo ensimmäisen osan pranttäytyä havaitsin minä itseni erehtyneen luullossani, sillä kaikilla niillä runoilla, joita minä koin saada ensimmäiseen osaan, siinä ei ollut tilaa, joten tahtoinut lisätä lehden lukua. Kuin se minulle näytti vaikiaksi tehdä muulla ehdolla, kuin että myöskin olisin enäntänyt hinnan, ja sitä en kuitenkaan saattanut tehdä niiden vuoksi, jotka jo edellä olivat pyytäneet näitä runoja määrättyyn hintaan, niin täytyy minun jättää muutamia poies. Yhtä oli se toisenki osan kanssa, ehkä minä siihen pranttäytin runoja kuuden lehden lisännöllä ylite määrän. Kolmannesta ja neljänestä osasta jäi samaten muutamia pranttäämätä ja luullen jää viidennestäkin. Siitä olen minä luullut parahaksi koota kaikki sillä tavalla jääneet ja pranttäyttää yhden osan päälle, kuin ensin aikosin, jonka tähden näitä runoja vielä tulee kaksi osaa eli yhteensä kuusi osaa.

Sisälläpito:

Wanhoja runoja [856]

Loihtia [22].....	1
Käärmeen synty [166].....	1
Pistoksen synty [61].....	3
Kalman synty [56].....	3
Rakkauden vieroitussanat [20]	4
Lapsensaajasten sanat [77].....	4
Kateen sanat [25].....	5
Lemmen nosto [38].....	5
Kosiomiehen luku (Toisin) [17].....	6
Kosian sanat [39].....	6
Koiran lumoussanat [22].....	6
Jänistä pyytäissä [61].....	6
Linnuille [14].....	7
Kaloja pyytäissä [14].....	7
Myrskyn sanat [41].....	7
Pakkasen synty [50].....	8
Karjaa laitumelle laskeissa [63].....	8
Karhun synty [18].....	9
Hukan (Suden) synty [21].....	9
Kyykäärmeen synty [18].....	9
(Kyykäärmeen ?) synty (Toisin) [13].....	9

Nykysempiä lauluja

Hevosen kengittäminen	ei mukana
Kettujen toimituksista.....	ei mukana
Juukan lukkarista	ei mukana
Juoniteltu Juukan poika	ei mukana
Juomalauluin kirjoittajalle	ei mukana
Pappi wainajasta	ei mukana

Vanhoja runoja

Loihtia

[Kesälähti]

Hyöteleimme, myöteleimme,
Rautapaitoihin paneimme,
Vai ilman varotellemme,
Noiten noitien sekahan,
5 Verikinnerten keralle?
Mies on lustuissa lujempi
Rautapaiassa parempi,
Teräsvyöss' on tenhosampi,
10 Sitte ei huoli hyviäkään,
Tottele jalojakahan;
Suet panee suitet suuhun,

Karhut rautakahleisiin,
Ite on suurena sutena,
Karhu kahta kauhiampi
15 Kyllämä mokomat noiat
Kolme kulkuuni hokasen,
Paan kaheksan kainaloihin,
Yheksän olan ylite.
Laulan ma mokomat noiat
20 Suin sytehen, päin savehen
Kypenihiin kynäsvarsin,
Koprin kuumihin porohin. jne

Käärmeen synty

[Ilomantsi]

Kävi Jesus tietä myöten

Kolmen poikasen keralla,
Kahen kielikumppanisa.
Piru tieltä loikkastise,

5 Rajakenkä kalliolta.
Vuoti kuona konnan suusta,
Kina ilkiän kiasta,
Vaahti vangasta nenästä,
Rautaselle kalliolle,
10 Nuorelle teräksiselle.
Santti Pietari sanoopi:
"Jotain tuostakin tulisi,
Kuin sa luoja hengen loisit,
Siunaisit jumala silmät,"
15 Jesus vastasi vakainen:
"Paha pahaasta tuleepi,
Kipu konnan oksennosta."
Santti Pietari sanoopi:
"Luopas herra henki tuolle,
20 Siunaa jumala silmät!"
Loipa herra hengen tuolle,
Silmät siunasi jumala,
Pahan miehen oksentohon,
Konnan ilkiän kinahan.
25 Sano Santti Pietarille:
„Pistä suuhun peukalosi,
Sormes' ohtahan ojenna!"
Pisti suuhun peukalosa,
Kätes' ohtahan ojensi;
30 Puri sormen Pietarilta.
Santti Pietari sanoopi:
Rutosti rukoeleepi:

„Teeppä herra terveheksi
Herran hengellä hyvällä,
35 Lämpösellä läyhyttele.”
On matoa monen näköstä,
On sinistä, on punasta,

On kellan karvallista,
Vaan ei tuon pahan näköstä,
40 Eikä kammon karvallista.
Empä tieä karvojasi:
Onko hän se Hiien karva,
Vai on liene heinän karva,
Tulen karva, tuonen karva,
45 Maan karva, mataran karva,
Vai on kaiken ilman karva,
Karva kaikkein perkelien?
Ite karvasi valie!
Liet paha pajun näkönen?
50 Tieän sykkö synnyntäsi,
Maan kavala kasvantasi.
Miss' oot sykkö synnytelty,
Maan kavala kasvateltu?
Nuorella teräksisellä,
55 Rautasella kalliolla.
Siin' oot sykkö synnytelty,
Maan kavala kasvateltu.
Vuorella teräksisellä,
Rautasella kalliolla.
60 Siin oot sykkö synnytelty,
Maan kavala kasvateltu.
Mist' on pää pahalle pantu?
Pää pantu pajun nenästä.
Mist' on kieli keksittynä?
65 Keihäästä äiän pojan.
Mist' on hampahat haettu?
Orahista Tuonen otran,
Verissä vierevistä,
Hurmeista huurovista.
70 Mist' on silmät siunattuna?
Silmät simpukan jyivistä.
Mist' on henki heitetynä,
Sekä viskattu vihoja?
Henki höyrystä pahasta,
75 Hiien kosken kuohunnasta.
Mist' raatua rakettu?
Kyröläisen kyntöruoska,
Virolaisen aian vihta.
Mist' on suolet häikiölle?
80 Vyöltä Hiien vyöllisiä,
Helmasta heliseviä,

Kupeeltä tulikiviä.
Mist' on häntä häälättynä,
Pursto puuhattu pahalle?

85 Paitulaisen parran päästä,

Hivusista Hiitolaisen.

Tule työsi tuntemahan,
Pahasi parantamahan,
Ennen kuin sanon emolle,
90 Virkan vierein vanhemmille.
Enemp' on emolla työtä,
Vaiva suuri vanhemmalla,
Pahoja parantaissa,
Tammottaissa taikioita,
95 Ei sinun isosi käske,
Ei sinun emosi käske,
Päätä pystöstä piteä,
Kaulanvarтта karkiata.
Jotas luoja sinnu kiros

100 Mahallasi maata känä,
Maa känä, kivi kalua.
Tule työsi tuntemahan,
Pahasi parantamahan jne
Tiesitkös puuta purrehesi,
105 Pajun juurta pannehesi,
Närettä näpistäneesi,
Kokeneesi koivun juurta,
Hakanneesi haavan juurta,
Pihlaista pistäneesi;
110 Kuin purit ihon imeisen,
Ihoa imehnoraukan,
(Tahi karvoa kapehen.)
Et lie puuta purrukahan,
Kärettä näpistänyttä. jne
115 Purit ihoa imeisen,
Ihoa imehnoraukan,
(Tahi karvoa kapehen.
Sata karvan kantavaa,
Tuhannen tuhuttavaa.)
120 Mato musta, kyy viherä,
Ala mättäin meniä,
Puun juuren pujottelia,
Päältä turpehen tulia!
Jos olet pahoin tehnyt,
125 Tule työsi tuntemahan.
Pahasi parantamahan.
Pane pääsi palmikolle,
Silkkinauhalle sitase.
Ota suuhun sun kipusi,

130 Alle haikuhammastesi.
Sykerräte sykkyrahän,
Käperräte käppyrähän,

Veäte villedpehenä,
Pavun palkona tuleksi.
135 Vie pois vihasi tästä
Keltasihi keuhkoisi,
Makeihin maksoihisi,
Saata sappiisi sisälle.
Muuta viinaksi vihasi,
140 Maioksi pahat makusi,
Ennen kuin sanani saapi,
Tahi mieli juohtuneepi.
Kivut tuonne kiityöhön
Kivuttaren kippasehen,
145 Vaivat tuonne vaipuohon
Vammottaren vakkasehen;
Kiviä kivistelemään,
Paasia pakottamahan;
Ei kivi kipuja itke,
150 Paasi vaivoja valita.
Tuomen juuret turvotkohon;
Kohotkohon koivun juuret,
Pajun juuret paisukohon;
Ite turvu tuskihisi,
155 Paisu pakkopäivihisi,

Ennen kuin iho imeisen,
(Tahi karva kaphien.)

Mätä vihtoin vihasi,
Kiviin pahat kipusi.
160 Tee nyt yöllä terveheksi,
Päivällä imanteheksi,
Alta aivan terveheksi,
Keskiä kivuttomaksi,
Päältä tuntumattomaksi,
165 Ihommaksi entistähän,
Paremmaksi muinostahan.

Pistoksen synty

[Kesälahti]

Äkäättär neito ää,
Eli Hiitolan emäntä,
Heilutteli helmojansa

- 5 Apuvuoren kukkulalla [ehkä pitäis olla Kipuvuoren]
Keskellä Apumäkiä [ehkä pitäisi olla Kipumäkiä]
Tuuli teki tiineheksi,
Ahava kohun kovaksi.
Tuost' on tyyty, tuost' on täyty,
Tuosta paksuksi panise,
10 Lihavaksi liittelise,
Kanto kohtua kovoaa,
Vatan täyttää vaikiata,
Kanto kohta kolme vuotta,
Ympäri yheksän vuotta.
15 Teki poikoa yheksän,
Yhtenä kesässä yönä,
Yhen kosken kuohuvilla,
Yhen salmen saapuvilla,
Yhellä vesikivellä.
20 Juhannes Pyhä ritari!
"Tules risti lapsiani,
Tules kasta kannettuni."
"En minä pahoja risti,
Enkä kasta kauheita,
25 Min' oon Luojan ristinynnä,
Kastanunna kaikkivallan."
Jop' on tuo paha pakana
Ite loise lukkariksi,
Ite papiksi panise,
30 Ite risti poikiasa,

Nimitteli lapsiasa.
Minkä pisti pistokseksi,
Minkä riieksi repäsi,
Ohimoiten ottajaksi,
35 Napoin nävertäjäksi.
Minkä ähyksi asetti,
Kunka laati luunvaloksi,
Minkä rutoksi rutasi,
Kunka loi rupiin rikoksi,
40 Minkä welhoksi veräjille,
Kateheksi kaitiin paikkoin;
Minkä noiaksi noroille,
Noitia on joka norolla,

- 45 Kateita kaikin paikoin,
Joka velhoja veräjä,
Yhellen ei nimeä saanut,
Senpä sitte käski tuonne.
Rutjan koskehen kovahan.
Siitä syntyy Syöjätteret
50 Rutjan koskessa kovassa,
Tulisessa kuohunnossa.
Ällös Pistos pistäele;
Tienpä sinun sukusi.
Tuonne ma sinun manooan
55 Rutjan koskehen kovahan,
Siell' on viisi veikkoasi,
Kuusi kummisi tytärtä,
Seihtemän setäsi lasta.
Sinne sääkin tuomitahan
60 Siell' on muutkin murhamiehet;
Ikuset pahantekiät.

Kalman synty

[Kitee]

- Hyvä Kalma, kaunis Kalma,
Valkian verevä Kalma!
Kyll' on tieän Kalman synnyin:
Kalm' on tuolta alettuna,
5 Evan Atamin alusta.
Vai sä lienet teko toisen,
Toisen nosto, toisen nuoli,
Tottas koitellos kotiisi,
Tekiäsi tienohille,
10 Paniasi parmohille,
Punasista vattehissa,
Hurmehesta huituvista.
Kukku kullaissa käkenä,
Hopiaissa kyyhkyläistä.

- 15 Tuika kuin tulikipuna,
Liiku kuin lipiä koira.
Kohta kotiin päästyäsi,
Mene synkin kynnyksessä,
Polvin porstuan ovista.
20 Kuin et siitä sisään päässe,
Revi reiät ikkunaksi,
Revi reikeä yheksän,
Ota kiinni kintereestä,
Takimmaisista jaloista,
25 Pane pää pärisemähän,
Pane luut lutisemahan,
Takaraivoa tantereeseen,
Henki huokumattomaksi.
Tapa lapsi lattialta,
30 Paras lehmä läävästä,
Sarvet sointahan sovita,
Häntä pitkin lattiata.
Vaan hyvä Kalma, kaunis Kalma,
Valkianverevä Kalma!
35 Jos sä lienet tuolta tullut
Kirkon kirjavan tyköä,
Satalauan lappehesta,
Tuhatlauan tutkamesta,
Tervaportuan povesta;
40 Niin tuonne mä sinua laitan
Kirkon kirjavan tyköhön,
Satalauan lappeeseen,
Tuhatlauan tutkamehen,

- 45 Tervaporstuan povehen;
Siellä kuuluvat kuparit,
Vaskin äänet vankahuvat.
Vaan liet vaturaumioista,
Pyhän pellon penkereeltä;
Niin määh Kalma kalmistohon,

Rakkauden vieroitussanat

[Kitee]

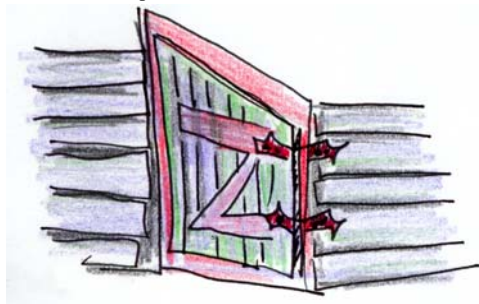
- Kivi kylmä maanalanen,
Auver joulun aikahinen!
Vahtoa vilustamahan,
Syäntä kylmittämähän.
5 Paah nyt Hiisi hiiliseipäs,
Pistä häiy härkimesi,
Kahen rakkahan välihin,
Vahtoa vilustamahan,
Syäntä kylmittämähän.
10 Kolm' on kylmiä kiviä,

- 50 Pyhän pellon penkerehen;
Siell' on korkia kotisi,
Siell' on kaunis kartanosi,
Siell' on hyvä ollaksesi,
Armas aikoellaksesi;
55 Kulut kullaissa käkenä,
Hopiaista kyyhkyläistä.

Lapsensaajasten sanat

[Vuokkiniemeltä]

- Mitä sille laulettanee,
Ja kuta sanottanahe,
Kuin tuleepi immin tuska,
Pakko neitosen paneepi;
5 Kuin kohtu kovaksi käypi,
Vatan täysi vaiikiaksi?
Onko hän suvusta tästä,
Nykysestä, nuorisesta,
Tämän puuton purkajata,
10 Tämän haitan halkajata,
Reittehin revittäjätä,
Oi ukko yli jumala,
Vaari vanha taivahinen!
Tule tuota kahtomahan,
15 Likeltä tähystämähän,
Lunastamaan luotuasi.
Onko kiukuissa kiroista,
Miesten mieli murteloissa,
Muorien salasanoissa,
20 Oi ukko yli jumala,
Vaari vanha taivahinen
Tules tänne tarvitessa,
Käys tänne kututtaissa;
Käy saunahan saloa
25 Piilten piikahuoneeseen,

- Ilman uksen ulvomata,
Saranain laulamata,
Kyläkunnan kuulemata,
Sanan saamata kylähän,
30 Kivi sorra kiukahasta,
Muju muurista mureнна,

Poika neitosen povesta,
Lapsi vaimon lantehista.

- Kuin siitä kyllä liene,
35 Kohta kuolem atuleepi,
Lähestyypi hengen lähtö,
Tähän kohtuhun kovahan,
Vatan tautiin vaiikiahän.
Neityt Maaria emonen,
40 Rakas äiti armollinen!
Tules tänne tarvitessa,
Käys tänne kututtaissa.
Sinä oot vanhin vaimoloista,
Ensin emä ihtelöistä.
45 Juokse polvesta merehen,
Simikukka, puolitiestä,
Niin huhutahuiahuta
Ihvenille, ahvenille,
Kaikille veen kaloille.
50 Tuo kiiskiltä sinua,
Matehelta nuljaskata,
Kaikilta veen kaloilta,
Jolla voian luun lomia,
Jolla sivuja sivelen,
55 Perävieriä vetelen.
Niin avan lihasen arkun,
Arkun luisen longottelen,
Päästän maalle matkamiehen,
Pienisormisen pihalle.
60 Ja kuin ei siitä kyllä liene,
Kohta kuolema tuleepi,

- Läheneepi hengen lähtö.
Neityt Maaria emonen,
Rakas äiti armollinen!
65 Tuo viikate Virosta,
Heinärauta helvetistä,
Käteheni oikiahan;
Jolla sivuja sivelen,
Perävieriä vetelen,

Kateen sanat

[Ilomantsii]

- En tieä kaetta kaita
En varata vastuksia
Kaihtikoon kain emäntä
Varatkohon Väinämöinen
5 Katehelta silmät kaivan
Vastuksilta vahtan viillään
Ammun noitia maahan
Perkeleitä perseeseen

- Ken katein kahtoneepi
10 Kieroin silmin keksineepi
Vetäse verinen hursti

Lemmen nosto

[Eno]

- Sen tähempä Sepottaret,
Min tähempä Mikottaret,
Viikon naimata viruvat,
Kauan viemätä vihille;
5 Syl' on syttä hartioilla,
Vaaksa muulla vartalolla,
Kyynäriä kyventä päässä,
Kortteli kovaa nokea.
Näveskäni nuorempani!
10 Sanos on sanasi yksi,
Min tähempä ei meitä naia?
"Natoseni nuorempi!
Sen tähempä ei sinua naia;
Syl' on syttä hartioilla,
15 Vaaksa muulla vartalolla,
Kyynäriä kyventä päästä,
Kortteli kovaa nokea.

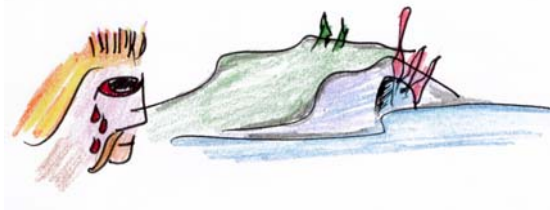

Ota vettä lähteheltä,
Kanna kaivolta kahelta,

- 70 Takasalvat taitan poikki,
Pihtipuoliset pirotan,
Päästän maalle matkamiestä,
Pienisormista pihalle;
Näitä maita marsimahan,
75 Ilmoja ihailemaan.
Kenenkä ne keksimätä,
Kunka ne salasanoita?

Hurmehursti huiahuta
Taivosesta maahan asti
Sio silmien etehen

- 15 Verta silmät vuotamahan,

Rasvana rapahtumahan,
Tuonne helvetin tulehen,
Pahan vallan valkiaseen,
Asiat on yhtenäiset,

- 20 Työt ovat erinomaiset,
Yhet on mielet, yhet kielet,
Yhteen veret sopivat,
Musta veri, valkia veri
Vahvempi minun vereni,
25 Jumalan sana vahvemmaksiksi.

- 20 Vielä kohta kolmeltahin.
Siitä taitat aikavastan,
Lempivastan liehautat,
Niitulta nimettömältä,
Nimen tietämättömältä.
25 Peset pääsi illoin aamuin,
Syänyöllä kuivalet."
Otti vettä lähteheltä,
Kanto kaivolta kahelta,

- Vieläpä kohta kolmeltahin.
30 Siitä taitto aikavastan,
Lempivastan liehautti,
Niitulta nimettömältä,
Nimen tietämättömältä.
Pesi pääsä illoin aamuin,
35 Syänyöllä kuivaelti.
Eipä ollut aikoakaan,
Tuli sulhaset suvesta,
Pojat toiset Pohjolasta.

Kosiomiehen luku (Toisin)

[Eno]

Onko vuoresta varoa,

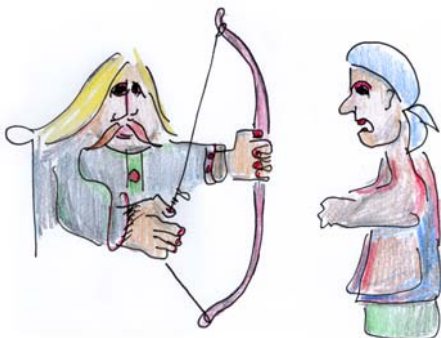

Hien linnasta liseä,
Hittaroita helvetissä,

Kosian sanat

[Eno]

Sen mä mieheksi sanoisin,
Urohoksi arvelisin,
Joka jouseni vetäisi,
Kaareini kiinnittäisi.
5 Anoppini vaimo vanha!
Onkos tyttöjä talossa?
"On sinulle tarpeheksi,

Kuin sinussa miestä liene.
Kolm' on tyttöä koissa,
10 Yks on Anna, toinen Kaisa,
Kolmas Kaarina korea.
Vaan jos sä vävyksi tahot,

Koiran lumoussanat

[Kesälahti]

Hien hilli, Hien halli,
Hien harmaa havukka,
Hien koira koukkuleuka,
Verinäkki Tuonen tyttö!
5 Noin on hienot hampahasi,
Kuin on hienot (päistäreet) koprassani;

Jänistä pyytäissä

[Kitee]

Hakkoan metistä puuta
Metisellä kirvehellä,
Metiseltä mättähältä,
Suin itähän, päin länteen,
5 Tyvin pohjan luoteeseen,
Mehtä kuule älä säikää,
Kereä ja kokoa,

Tätä neittä naittamahan,
(Urosta avittamahan,
5 Miestä viemähän vihille.)
Kuin ei lie minussa miestä,
Ukon pojassa urosta,
Tämän neion naittajoa,
10 (Urohon avittajoa,
Miehen viejää vihille;)
Kerihnten kiveltä villat,
Katkon karvat kalliolta,
Somerelta jouhet suoron.
15 Tee mulle varahamonen,
Jonka alla yöt asuisin.
Päivät päällä teutaroisin.

Juovos tupista olutta."
Tuoppi tuotihin olutta,
15 Mettä kannu kannettiinhin,
Hiiva alla, vaahtipäällä,
Myrky keskellä (molempiin).
Otin ongen taskustani,
Väkärauan väskystäni,
20 Jolla ma levitin myrkyt.
Tuopin tuoijat Tuonelahan,
Kannun kantjat Manalle!
Join oluet onnekseni,
Meet mieleni hyväksi.
25 Anoppini vaimo vanha!
Annas tyttöäs minulle.
Minä sain tytön mokoman,
Panin laukin lautasille.
Anoppini vaimo vanha
30 Kyllä itki tytärtänsä.
Toi sitte olutta tuopin,
Kannun mettä sai käteeni.
Minä en kaikkia juonut,
Join aluen onnekseni,
35 Meen mieleni hyväksi.
Viskoin vähäsen perältä,
Yli olkani vasemman,
Sattu laukin lautasille,
Poltti kaikki karvat poikki.

Niin on kiinni leukaluusi,
Kuin on kiinni loukun kansi.
Sule Hiisi koirais suuta,
10 Perkele penun kittoa,
Yläsen ylänemätä,
Alasen alenemätä.
Syökse kultanen korenta
Läpi luisten leukaluiten,
15 Läpi haukun hampahista,
Yläsen ylänemätä,
Alasen alenemätä,
Kestilihan liikkumata.
Hauku halli häntähäsi,
20 Penu.... se karvojasi.
Penu suusa sulkiohon,
Kuin ei penu, niin perkele.

- Alla kuuliat aseta,
Päällä antajat asukoon
10 Puu metinen mehtolasta,
Puu sima Tapiolasta!
Onko mettä oksillasi,
Emäpuillasi simoa.
Mesi laske latvoiltasi,
15 Sima puiltasi puota,
Olovillen oksilleni,
Leheville lehilleni,
Valeille varvuilleni.
Saata onni oksilleni,
20 Hyvä lampus lehilleni,
Hyvä lampi latvoilleni,
Tyvillein työ parahin.
Lyöte kynsin kynnykselle,
Polvin portaisi etehen;
25 Pure varpa ensimmäinen,
Ällös varpoja valitso,
Pure varpa keskimmäinen,
Se on voittu metän meellä,
Sivuttu salon simalla.
30 Hyvä ukko, kaunis ukko!
Parainta paiastasi,
Lihavinta liivistäsi,
Visko villavihkojasi,
Pellavaskupusiasi,

- 35 Paksupallioisiasi.
Simanter, metän emäntä!
Vaskivuoret remuelevat,
Laita pikku piikasesi
Vuoriaitat aukasemaan;
40 Et emäntä lienekkähän,
Jos et piikoa pitäne,
Et sä piika lienekkähän,
Jos et aittoa avanne.
Tule aitat aukomahan,
45 Retket reiahuttamahan,
Anna juosta joutuisasti,
Vikevästi viilletellä,
Päite muiten pyydyksien,
Muiten ansain alate,
50 Risujani rikkomahan,
Orsiani laukomahan.
Kuin ei juokse joutuisasti,
Vikevästi viilletelle,
Hiien hiilet kiihteimmät,
55 Alla jalkain takaisten,
Jotka polttaapi porolla,
Kypenellä kynsäsööpi.
Metän kultanen kuningas,
Metän ehtoisa emäntä!
60 Utu silmillen puhalla,
Terä korvalle rapaja.

Linnuille

[Kesälahti]

- Hyvä mehtolan emäntä,
Mehtolan metinen muori!
Tuo sulka sulasta maasta,
Höyhen länestä lähetä,
5 Siiipi Jesuksen sivulta,
Vyöltä vanhan Väinämöisen,
Minun pyyntöpaikoilleni,

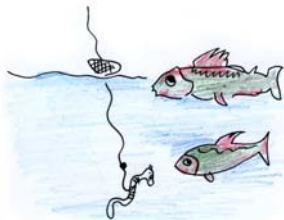
- Käytävillen keinoilleni,
Mesirihmat riutomahan;
10 Mesilangat laukomahan,
Metiseltä mättähältä.
Kuin ei tyvy tännempöä,
Niin tuo maalta tuonempoa,
Yli kahtojan kaheksan, jne

Kaloja pyytäissä

[Ilomantsi]

- Ahven ainoinen kalanen,
Sekä hauki harvahammas,
Tule onki ottamahan,
Väkäräuta vääntämähän,
5 Kiverä kovertamahan.
Ota suulla suuremmalla,
Leuvoilla leveimillä,

- Harvoilla hampahilla.
Meren eukko, ruohorinta,
10 Meren Ahti, vaahtivaippa!
Lyöte lykkyvaatteisiin,
Antipaitoin panete,
Sinun antiaikoinasi,
Minun pyytöpäivinäm,

Myrskyn sanat

[Eno]

Kaari kaukaa kuumottaapi,
Pitkä pilvi luotehelta.
Pilvess' on vesipisara,

- Pisarass' on lampi laaja,
5 Lammess' on vene punanen,
Venosess' on kolme miestä.
Kuka noist' on airollissa?
Ilmarinen airollissa.
Kukas pereä pitääpi?
10 Ite vanha Väinämöinen,
Kuk' on keskellä venettä?
Jesus keskellä venettä,
Minnekkä miehet meneepi,
Kunne kuletta urohot?
15 Kohti pohjoista kovoaa,
Meren kuohuhun kovahan,

- Lakkipähän laineeseen.
Kuhun puut päin putovat,
Hongat latvoin lankiaapi.
20 **Toisin:** Pilvi pikkunen näkyypi,
Kaari kaukaa kuumottaapi;
Pilvess' on vesipisara,
Pisarass' on pikku lampi,
Lammess' on vene vähänen,
25 Venosess' on kolme miestä;
Antti Santti airon päässä,
Pieni Pietari perässä,
Jesus keskellä venettä.
Mitä nuot tekepi tuolla;
30 Hiien hirviä sukivat,
Poropetroja pesevät.
Sai hirvet sukineeksi,
Poropetrat pesseheksi.
Juokse tuonne, Hiien hirvi,
35 Poropetra poimettele,
Kussa kyyt olutta juopi,
Maot vierettä vetääpi.
Sen tähän emäntä rukka,
Vähemmin olutta saapi,
40 Kuin kyyt oluen juopi,
Maot vierteen vetääpi.

Pakkasen synty

[Ilomantsi]

Pakkanen pajuilla synty,
Risuilla vähä ripanen,
Ikiturmasta isästä,
Emästä epattomasta.
5 Poika ristiin vietänehe,
Alle kastin kannettanee,
Lähtehelle hopeiselle,
Kultakallion navalle.
Nimi tuolien pantanehe,
10 Pojalle ylettänehe.
Pantiin paha Pakkaseksi,
Kynsien kivistäjäksi,
Vaatiaksi varvaspäiten.
Pakkanen Puhurin poika,
15 Koman ilman höyhelöinen!
Sinun on matosta malosi,
Kesi uuhen untelosta,
Limmasta hyvän Limingan.
Talvet aloilla ajelet,
20 Kesät läikyt lähteissä.
Älä kylmää kynsiäni,
Älä vaai varpaitani,
Älä päätäni palele,
Älä korvia kohota.
25 Mene merta kylmäämähän;
Rauna Pohjolan emäntä
Läksi merta kylmäämähän,
Lahet kylmi, lammet kylmi,
Eipä merta kylmännynnä,

30 Sinne sä mene minusta,
Siellä sinua huuetaan,
Apuasi tarvitahan.
Siell' on peipponen selällä,
Västääräkki lainehilla,
35 Senni on kynnet kylmäämätä,
Pää pieni palelemata.
Ja mene soita kylmäämähän;
Kylmää soita, kylmää maita.
Sokka ennen soita kylmi,
40 Sokka soita, Pakko maita.
Minne mä sinun manoo?
Lapin maahan laukiahan,
Pohjan pitkään perähän;
Siell' on hyvä ollaksesi,
45 Siellä tantereen tasotat,
Vilun ilman viivyttelet,
Asut aian seipään alla,
Tapat petran taljohissa,
50 Syöt sä lihoa likeltä,
I,uuta vaivata lokerrat.

Karjaa laitumelle laskeissa

[Kitee]

Vihi Jesus viljoasi,
Kato Jesus karjoasi,
Tänä Jesuksen kesänä,
Maarian suvena suurra.
5 Kuin katot katoksen alla,
Niin kato kanarvikossa;
Kuin sa hoiat huonehessa,
Niin sä hoiat hongikossa.
Ohtoseni ainoiseni,
10 Mesikämmen kääröseni!
Kuin sä kuulet karjan kellon,
Kellon helkkävän hevosen,
Kohta korpohen kokeos,

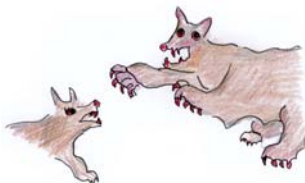
Saahos sammalhuoneesehen,
15 Karjan kulteissa mäkiä,
Mene sä mäen alate;
Karjan käyessä alate,
Mene sä mäkiä myöten.
Visko viitahan vihasi,
20 Saata sammalmättähisin,
Karjakullan tietämätä,
Viljakullan kuulemata.
Ällös tullo näille maille,
Tääll' omi osavat vaimot,
25 Jotka tiesi turmeleepi.
Laulaa suohon suolivöistä,
Niittuhun nisistä saakka,

Kankaasehen kainaloista.
Kiveksi minun omani,
30 Kantoloiksi kaunoseni!
Kivilöitä ennen kisko,
Kanna hongan kantoloita,
Hakoloita haukkaele.
Vieri villa kuontalona,
35 Mene sammalmättähänä,
Karjakullan kulkeissa.
Lepy lehto, kostu korpi,
Lempiä salo sininen,
Minun lepytellessäni,
40 Minun kostutellessani.
Anna nyt rauha raavoillesi,
Sontareisille sovinto,
Tänä Jesuksen kesänä,
Maarian suvena suurra.
45 Kuitua metän kuningas,
Hongatar metän emäntä!
Korjiele koiriasi,
Raivoise rakkiasi,
Kultasihin kytkyihin,
50 Hihnoihin hopeisihin,
Rahin rautasen nenähän,
Kätke kynnet karvohisa.
Teetä tinanen neula,
Jonka päätät päälakehen;
55 Syökse kultanen korenta.
Läpi luisten leukaluiten,
Ettei liiku luiset leuat,
Eikä hampahat hajoa.
Metän ehtoisa emäntä!
60 Kätke koirasi kolohon,
Rakkisi rapaja kiinni,
Pane panta pihjalainen
Ympäri nenän nykyrän, jne

Karhun synty

[Kesälähti]

- Juumin ukko, Juumin akka,
Juumin entiset eläjät!
Rusko mullasta ruvennut,
Karvahalli kankahalta.
- 5 Muistan Murrin syntyneeksi,
Pahan karren kasvaneeksi,
Pohjan pitkässä perässä,
Suomen suuressa salossa,
Lapin maassa laukiassa.

- 10 Villa suusi, villa pääsi jne
Jos olet pahoja tehnyt,
Tule työsi tuntemahan jne
Ei sinun isosi käske,
Eikä valtavanhempasi,
15 Syöä karvoja kapehen,
Viatonta verta juoa.
Vie pois vihasi tästä,
Keltasihin keuhkoihisi jne

Hukan (Suden) synty

[Kesälähti]

- Viron akka, ville vaimo,
Portto Pohjolan emäntä!
Tuo teki pojan mokoman
Luun syöjän, lihan purian,
- 5 Veren uelta vetäjän.
Niin sano sinun emosi:
"Voi polosen poikiani,
Voipa laaja lapsiani;
Kuin on poikani polosen,
- 10 Luun syöjä, lihan puria,
Veren uelta vetäjä.

- Josma tehnen tuvan tuolle,
Tuli polttanee tupani;
Josma salvaan saunan tuolle,
- 15 Veri vienee vestokseni."
Sano vanha Väinämöinen,
"Anna olla olollasa,
Ohessa oravakorven,
Miehen metän kumppanina.
- 20 Jos olet pahoin tehnyt,
Tule työsi tuntemahan jne

Kyykäärmeen synty

[Pielinen]

- Vaka vanha Väinämöinen
Vuoria hajotteleepi,
Kallioita vierittäääpi,
Rautasissa rukkasissa,
- 5 Vaskivanttuin sisässä.
Sai miekan tuliteräsen,
Sylkytteli miekkoasa
Vuoren rautasen ravossa,
Kahen kallion välissä,

- 10 Viien vuoren vinkurassa.
Sormus kultanen solahti
Vuoren rautasen rakohon,
Kahen kallion välihin,
Viien vuoren vinkurahan.
- 15 Tuosta paksuksi panise,
Lihavaksi liittelise
Jos olet pahoja tehnyt,
Tule työsi tuntemahan. jne

(Kyykäärmeen?) synty

[Pielinen]

- Yön tyttö, hämärän neito,
Pitkän puhtehen pitäjä,
Keträsi kivisen langan,
Someroisen soitatteli,
- 5 Kiviseltä keträpuulta,
Vaskiselle värttinälle.
Katseli kivinen lanka

(toisin)

- Kiviseltä keträpuulta;
Uilta sormiin someroinen.
- 10 Mik' on päiksi päätösi,
Siitä synty syntyminen,
Siitä sai paha sikiä.
Jos olet pahoja tehnyt. jne